

ZONA DE APROVIZIONARE CU UNELE PRODUSE RURALE A PIETELOR DIN BOTOȘANI

IOAN PRĂJINARU

Studiul de față reprezintă finalizarea cercetării efectuată pe o durată de mai mulți ani, timp în care s-au făcut observații zilnice, sezoniere și în perioade de maximă activitate comercială (miercură, vineră, duminică) în piețele orașului. S-au întreprins anchete sociale, consultându-se persoane care participau la schimbul de produse, de peste 70 ani din cartierele marginale ale orașului și din satele situate în zona de aprovizionare la distanțe diferite (între 2–45 km de oraș) și care cunoșteau bine fenomenul comercial cel puțin din 1930 până în prezent. S-au cercetat documentele administrației piețelor precum și documentele apărute până la această dată privitoare la comerțul din Botoșani.

În formularea concluziilor nu s-a luat în considerație comerțul unităților de stat și cooperatiste din agricultură, întrucât până în 1990 acestea au desfășurat o activitate dirijată și deci nu prezentau un argument sigur pentru stabilirea relațiilor economice dintre oraș și așezările rurale și a influenței sale asupra zonei înconjurătoare.

Pe baza datelor statistice culese am întocmit hărțile ce însoțesc textul, care redau desfășurarea în timp și spațiu a fenomenului de schimb. Prin metoda cercurilor proporționale și a scării convenționale continue s-au cartografiat:

- a) participarea numerică a producătorilor agricoli indicată prin suprafața cercurilor;
- b) felul produselor agricole indicate prin semne convenționale;
- c) direcția spre piețe a participanților redată prin linii de mișcare.

Considerăm că metodele și procedeele utilizate în cercetare, materialul bogat ce a fost consultat, perioada lungă de timp și momentele alese când s-au făcut observațiile de teren, constituie probe suficiente și sigure care ne-au permis să formăm concluziile de față.

Conșiderații fizico- și economico-geografice ale sitului

Făcând o analiză sumară a cadrului natural constatăm că Botoșaniul este așezat în zona de contact între două regiuni geografice care se deosebesc între ele printr-o multitudine de trăsături fizico- și economico-geografice: Câmpia Moldovei spre est și Podișul Sucevei spre vest.

Câmpia Moldovei se desfășoară până la Prut. Relieful colinar, sculptat pe stratele de argilă cu intercalații de nisipuri și argilo-marnoase-nisipoase sarmatice constituie caracteristica esențială a Câmpiei. Dealurile ce rar ating 200 m altitudine, au pante puțin înclinate, despărțite de văi largi, se termină în partea superioară cu platouri întinse, creind condiții bune de relief, pentru practicarea agriculturii.

Climatul este sub influența directă a maselor de aer continentale est-europene și celor nordice de origine baltică. Ca urmare iarna se instalează un timp rece și uscat. Vara când predomină masele de aer din nord-vest apar ploi abundente dar și perioade calde cu secete prelungite datorită invaziei aerului de origine tropicală din sud. Temperatura medie anuală a aerului este cu 2,05 mai mică ca în Câmpia Română și sudul Moldovei – ceea ce determină o întârziere cu cel puțin două săptămâni înflorirea pomilor, coacerea fructelor, dezvoltarea legumelor și zarzavaturilor, cartofilor timpurii, iar la tomate de cel puțin o lună.

Rețeaua hidrografică reflectă condițiile climatice și alcătuirea geologică a stratului de la suprafață. Râurile prezintă variații mari de debit sezoniere, în funcție de cantitatea de precipitații, înregistrându-se permanent un deficit hidrologic. Pentru suplinirea necesarului de apă s-au construit încă din timpurile străvechi, iazuri azi cu utilizare multiplă (irigații, piscicultură, apă potabilă, adăpători pentru animale etc.).

Întreaga câmpie este acoperită cu soluri fertile – cernoziomice, ceea ce individualizează una din cele mai mari zone agricole din țară.

Podișul Sucevei se întinde spre vest până în Carpații Orientali. Cu altitudinea sa medie de 460 m domină Câmpia din est cu o diferență de cel puțin 100 m. La vest de Botoșani se desfășoară șeaua Bucecea ca o poartă larg deschisă, de 300–350 m înălțime, străjuită la sud de Dealul Mare Tudora (593 m) iar la nord de Dealul Bour. Aceasta reprezintă o zonă de intensă circulație între cele două regiuni geografice. Extensiunea largă a platourilor structurale și formelor structurale de vale îl diferențiază total atât de relieful accidentat tectono-eroziv din vest ale Obcinelor Bucovinei cât și de Câmpia Moldovei din est unde domină un relief sculptural colinar.

Datorită poziției, altitudinii și frecvenței maselor de aer de origine baltică, Podișul Sucevei are un climat mai răcoros ca cel din câmpie, cu temperaturi

medii anuale între 8° și 6° (7.8 la Fălticeni, 7.4 la Suceava) și mai umed (635 mm la Fălticeni).

Solurile de tip argiloiluviale brune și podzolice cu o cantitate redusă de humus, mai puțin fertile ca cele din câmpie, ocupă suprafețele cele mai întinse. Se mai întâlnesc soluri cenușii și cernoziomuri levigate. Fiind soluri nisipoase se pretează foarte bine la cultura cartofului, care face din Podișul Sucevei cea mai importantă zonă a țării.

Zona de contact dintre Podișul Sucevei și Câmpia Moldovei

Trecerea dintre cele două regiuni geografice se face printr-o fâșie de teren lată de 3–5 km cunoscută sub numele de zonă de contact. Descrișă de V. Tufescu încă din 1938 în lucrarea sa „Un oraș în declin – Botoșanii”, „aceasta reprezintă o adevărată linie de contraste, o schimbare bruscă în aspectul peisajului, în mijloacele de subzistență, în funcțiile economice și cele sociale. E ceea ce se numește în antropogeografie o linie de contact”.

Relieful este mai accidentat, cu pante medii de 10°–20°, uneori cu abrupturi cu o energie de cca. 100 m. În lungul ei apar pînți de dealuri orientate spre S.E. care închid în interior mici depresiuni de contact, cu pante înșorite și microclimat ferit de influența directă a maselor de aer reci din E și N.E. continentale: Depresiunea Dorohoi – Botoșani, Coșula – Copălău, Frumușica – Flămînzii.

Relieful fragmentat cuestasiform supus eroziunii și alunecărilor de teren este valorificat prin culturi de pomi fructiferi și viță-de-vie, pășuni și lănețe, contrastând puternic cu peisajul agricol din câmpia din față.

Contrastele fizico-geografice au generat deosebiri economico-geografice și antropogeografice

Dintre acestea, structura și utilizarea fondului funciar au cea mai mare importanță. Analizând datele statistice constatăm predominarea terenurilor arabile în toate cele trei zone geografice (70,5 %), după care urmează suprafețele ocupate de pășuni și lănețe (24,1 %). (Tabel nr. 1). Viile și livezile împreună, dețin 3,7 %. Cultura cartofilor reprezintă 3,7 % din terenul arabil iar legumele și zarzavaturile 1,1 %. Această structură scoate în evidență tendințele de valorificare a terenului în scopul satisfacerii consumului propriu dar și cerințelor pieței orașului.

TABEL NR. 1 – Structura fondului funciar și utilizarea terenului în zona de aprovizionare a orașului Botoșani

Total supr. agric.	din care				Total arabil	din care	
	arabil	pășuni, fânețe	vii	livezi		legume zarzav.	cartofi
100	70,5	24,1	1,9	1,8	100	1,1	3,7

Diferențele apar mai vizibil dacă analizăm datele statistice pe cele 3 zone geografice (Tabel nr. 2). Astfel constatăm că terenul arabil deține cu 1,9 % mai mult în câmpic decât în zona de contact.

TABEL NR. 2 – Structura fondului funciar și utilizarea terenului în zona de aprovizionare a orașului Botoșani

Comune participante la aprovizionarea piețelor din Botoșani – pe zone geografice	Total supr. agri- colă	din care				Total ara- bil	din care	
		Arabil	Pășuni fânețe	Vii	Livezi		Legu- me	Cartofi
<i>Zona de câmpie:</i> Botoșani, Stăuceni, Răchiți, Bălușeni, Prăjeni, Sulița, Gorbănești, Unțeni, Roman, Nicșeni, Lunca, Ungureni, Vorniceni	100	68,9	28,3	1,1	1,3	100	1,1	3,1
<i>Zona de contact:</i> Curtești, M. Eminescu, Leorda, Cucorăni, Copălău, Flămânzi, Frumușica	100	67	25	4,2	2,8	100	0,9	2,3
<i>Zona Podișului Sucevei:</i> Vf. Cîmpului, Bucecea, Vlădeni, Corni, Cristești, Vorona, Tudora	100	78	19,2	0,2	1,2	100	2,3	9,2

Pășunile și fânețele dețin suprafețe mai mari în zona de câmpic (28,3 % față de 25 % în zone de contact, și 19,9 % în zona podișului din V.). Diferențele sunt un rezultat al morfologiei reliefului. În câmpic, pantele dealurilor și luncile râurilor sunt înerbate – utilizându-le ca pășune și fânețe în creșterea animalelor. În zona de contact, o parte a terenului înclinat este plantat cu vii și livezi (7,0 %, față de 2,4 % în câmpic și 1,4 % în zona de podiș, din terenul agricol).

Se remarcă o concordanță impresionantă între suprafețele de pășune și numărul de animale ce se cresc în fiecare comună (Tabel nr. 3).

Renumite în creșterea animalelor sunt și comunele Curtești, Corni, Nicșeni, Lunca, Bucecea etc. Bovinele se cresc în număr mai mare în zona de contact și podișul Sucevei unde pășunile dau o producție superioară de masă verde: Vf. Cîmpului (6.553), Bucecea (4.706), Vorona (3.546), M. Eminescu (3.990).

TABEL NR. 3 – *Situația încărcăturii de animale pe suprafețele de pășune și fânețe în unele comune din câmpie.*

Comuna	Pășuni, fânețe – S. tot. în ha	Nr. ovine	Nr. bovine
Giorbănești	2.971	14.729	4.361
Unțeni	1.381	14.325	1.687
Ungureni	3.722	21.042	5.076
Sulița	2.103	12.719	2.826
Flămânzi	2.272	12.229	4.465
Prăjeni	932	6.153	1.032

Locuitorii acestor localități la care se adaugă și cei din apropierea orașului sunt principalii furnizori de produse lactate pe piețele orașului.

Cartoful deține locul V între celelalte plante de cultură. Cele mai întinse suprafețe se cultivă în comunele situate în Podișul Sucevei, 9,2 % din suprafața agricolă, față de 3,1 % în câmpie și 2,3 % în zona de contact. În județul Suceava cultura cartofului deținea în anul 1973 până la 20,7 % din terenul arabil. Podișul Sucevei – din care fac parte și unele comunele ale județului Botoșani, deține locul I pe țară ca producție. Condițiile pedoclimatice deosebit de favorabile asigură producții mari, valorificate pe piețele din orașele județului și în alte centre urbane din țară, la fabricile de amidon și spirt.

Viile și livezile ocupă împreună un procent ridicat în zona de contact (7 %). Aici pantele înșorite au fost plantate cu vii și livezi dând un randament superior. Renumite sunt comunele: Frumușica (1.463 ha), Flămânzi (419 ha), Prăjeni (313 ha), Copălău (109 ha), Botoșani (115 ha), Bălușeni (102 ha), Sulița (94 ha). Suprafețe însemnate se află în sud-estul județului unde climatul este mai cald, creînd condiții optime pentru coacerea strugurilor.

Pomicultura deține suprafețe întinse în zona de contact (2,8 % din terenul agricol) începând din comuna Bucecea (169 ha) și continuând cu cele din Cucorăni, M. Eminescu (261 ha), Curtești (393 ha), Cristești (145 ha), Vorona (140 ha), Flămânzi (110 ha), Frumușica (660 ha).

Zona pomi-viticolă se continuă spre sud în județul Iași cu renumitele podgorii de la Cotnari, Hîrlău, Deleni – Ceplenita – Tg. Frumos.

Localitățile amintite sunt principalii participanți la aprovizionarea Botoșaniului cu struguri și fructe. O mare importanță o reprezintă culturile de pomi fructiferi (meri, peri) din Județul Suceava (Rădășeni, Mitocu Dragomirnei, Vulturești etc.) care dețin locul I ca frecvență în desfacerea produselor pe piețele din Botoșani.

Legumele și zarzavaturile reprezintă 1,1 % din terenul arabil al zonei de aprovizionare a Botoșaniului. Până în urmă cu cca. 30 de ani aprovizionarea

pieței cu legume se făcea de către grădinarii de la periferia orașului, precum și din satele apropiate (Răchiți, Cișmea, Tulbureni, Curtești, Stăuceni, Manolești, Cătămărăști, Stîncești). Cerințele crescând ale pieței ca urmare a dezvoltării orașului au impus extinderea culturilor în comune tot mai îndepărtate, uade există surse de apă, soluri fertile și terenuri propice (luncile râurilor, în jurul lacurilor amenajate, pe terase). Renumite sunt localitățile Vlădeni (90 ha), Tudora (291 ha), Ungureni (150 ha), Frumușica (86 ha), Bălușeni (145 ha), Lunca, Roma, Nicșeni, Sulița, Todireni etc.

Deosebiri de ordin antropogeografic. Schimbul de produse, fenomenul economic în ansamblu, apariția și dezvoltarea așezărilor umane nu pot fi înțelese fără a lua în considerare relațiile ce se stabilesc între populație și mediul înconjurător. Între om și natură a existat dintotdeauna o strânsă interdependență, care în condițiile moderne se accentuează, atingând parametri superiori.

Contrastul dintre cele trei regiuni geografice care în această parte gravitează spre Botoșani este pus în evidență și de factorul uman (densitatea populației, mărimea și densitatea așezărilor, relațiile dintre elementele cadrului natural și activitatea omului, relațiile între locuitorii celor trei zone etc.).

Datele statistice și documentele existente dovedesc că densitatea populației a fost totdeauna mai mare în podișul din vest față de cea din câmpie. Astfel, „Condica liuzilor“ (1803) arată că în câmpie era o densitate de 10 loc./km², în zona Cozancea de 15–20 loc./km², iar în podiș și dealurile de la vest de Botoșani era de 30 loc./km². Diferențele se păstrează și astăzi. În podiș este de

80–200 loc./km² (teritoriul din Jud. Suceava) și peste 100 loc./km² în teritoriul județului Botoșani, iar în câmpie este de 80–100 loc./km².

Prezența omului aici este atestată documentar încă din paleolitic și a populat neîntrerupt acest teritoriu până astăzi. Menționăm doar câteva exemple din teritoriul de care ne ocupăm. Astfel apar atestate documentar așezări ca cele de la Cucorăni din sec. VII–IX, în timpul întemeierii statelor feudale românești sunt menționate așezarea și necropola de la Hudum. Din sec. XV–IX sunt atestate Saucenița, Văculești, Cervicești, Brăești, Cătămărăști, Stâncești, Orășeni, Cristești, Vf. Cîmpului, Cucorăni, Călinești, Manolești, Corni, Sarafinești, Icușeni, Vorona, Tudora.

În câmpie satele erau înșiruite în lungul văilor principale din care menționăm numai pe cele situate în zona de aprovizionare a orașului Botoșani, Unțeni, Nicșeni, Stăuceni. Popularea câmpiei se face în permanență cu intensități mai puternice după evenimentele istorice de importanță deosebită.

După războiul de independență apar satele Dorobanți, Roșiori, Vânători, Roma – toate cu denumiri semnificative – ale vitejiei armatei române. După primul război mondial apar Dacia, M. Viteazu, Aurel Vlaicu, Avram Iancu, D. Cantemir, Murguța etc.

Astăzi, în lungul „liniei de contact” se desfășoară un șir de așezări ce încep de la N. de Dorohoi, se continuă spre sud prin Văculești, Brăcești, Cervicești, Stăncești, Băiceni, Orășeni, Coșula, Copălău, Flămânzi, Frumușica, se continuă în jud. Iași cu Deleni, Ceplenița, Hîrlău, Cotnari, Tg. Frumos și aceasta pentru a enumera pe cele mai mari. Este una din cele mai frumoase linii de sate situate la contactul a două zone geografice. Densitatea lor atât de mare pe o fâșie așa de îngustă se explică prin posibilitatea utilizării resurselor din teritoriu local, podiș și câmpia din apropiere.

Mulțimea satelor, varietatea produselor agricole au dat naștere unei circulații vii de mărfuri încă din cele mai vechi timpuri. Schimburile nu s-au făcut la întâmplare ci direcția lor a fost impusă de condițiile naturale și de cerințele de aprovizionare a centrelor urbane. Ca urmare în imediata apropiere de zona de contact apar puncte de schimb – târgurile – care s-au dezvoltat treptat, ajungând astăzi însemnate centre urbane. De-a lungul secolelor s-au remarcat Dorohoiul, Botoșaniul, Hîrlăul, Cotnari (târgul Cotnari), Tg. Frumos etc. Dintre toate Botoșaniul a oferit cele mai bune condiții de schimburi între producători agricoli locali, între aceștia și populația urbană în continuă creștere, dar și între localnici și negustorii străini care se întâlneau frecvent pe piața Botoșaniului. Începutul comerțului cu produse agricole în Botoșani, căci acestea dominau piețele pe atunci, se confundă cu primele clipe ale apariției sale. Treptat devine centrul convergent al mărfurilor care absorbea cantități imense, atingând dimensiuni de importanță europeană.

Dinamica produselor pe piață. Cerințele de consum ale orașului, cauzate la rândul lor de creșterea numerică a populației, de frecvența negustorilor, de diviziunea socială a muncii etc., pun în mișcare surplusul de produse spre un centru convergent, creîndu-se astfel un flux continuu ce durează tot timpul istoriei orașului, cu oscilații în sens pozitiv și negativ, cu intensități mai mari sau mai mici.

Botoșaniul a concentrat totdeauna schimburile cele mai intense, fiind târgul cel mai mare din nordul Moldovei, de mare renume european. Aici soseau cele mai mari cantități de legume, zarzavaturi, fructe și produse lactate din împrejurimi, asigurând consumul zilnic al populației.

Cerințele de consum și de schimb cu produsele agricole s-au amplificat odată cu dezvoltarea meșteșugurilor care începând cu sec. XVIII ating proporții

mari. Dezvoltarea industriei mai târziu, solicită materii prime din agricultură care sunt prelucrate și redistribuite în țară.

Astfel s-a format în decursul anilor o zonă de aprovizionare permanentă a orașului Botoșani. După frecvența producătorilor agricoli pe piață se disting: zona imediată, intermediară și îndepărtată.

Pe baza prelucrării datelor obținute în timpul cercetării s-a reconstituit aria de extindere a acestor zone pentru perioada imediată după al doilea război mondial.

a) *Zona de aprovizionare imediată* cuprinde zona periferică a orașului, care avea atunci un pronunțat caracter rural. Aici se cultivau legume, zarzavaturi, se creșteau vaci pentru lapte. Locuitorii cartierelor periferice (mahalalelor) erau și proprietari de terenuri agricole în apropierea orașului. Zona se extindea până la distanța de 5–6 km de oraș, ce putea fi parcursă cu piciorul timp de 1–1,5 ore. Deplasarea populației se făcea zilnic sau de câteva ori pe săptămână, aducând produse lactate, ouă, păsări, legume pe care le desfăceau pe piață sau direct la domiciliu. Volumul lor era mic, realizându-se un venit neînsemnat.

b) *Zona intermediară* cuprindea satele până la 15–25 km de oraș, incluse în perimetrul: Leorda – Bucecea – Vlădeni – Corni – Tudora – Oneaga – Frumușica – Prăjeni – Sulița – Gorbănești – Ungureni – Călugăreni – Dorobanți – Nicșeni – Roma. Deplasarea se făcea în mod obișnuit cu căruțele săptămânal, de obicei în ziua de „târg“, miercurea, duminica sau vinerea. Acum se transportau spre oraș un volum mare de produse, constituind momentele cele mai importante de aprovizionare a populației urbane cu lactate, brânzeturi, ouă, păsări, legume, fructe, cereale, făină, ulei comestibil, miere, ceară, piei brute și argăsite, animale etc.

c) *Zona îndepărtată* era formată din satele situate dincolo de limita zonei intermediare, întinzându-se în E. până la Prut, în V. până în Carpați (între cele două războaie mondiale soseau produse și din satele de la est de Prut), de la Dorohoi în N. până la Hîrlău în sud. Deplasarea se făcea cu căruțele (unele cu coviltir), grupându-se mai multe la un loc, formau convoaie de câțiva km.

Pe lângă produsele agricole menționate mai soseau de la munte material de construcție (var, lemn, cherestea), obiecte din lemn (donițe, coveți, ciubere etc.), vase de ceramică. Frecvența și numărul acestor participanți depindea de distanță, starea drumurilor, de producția agricolă obținută la recoltare, precum și de influența celorlalte iarmaroace existente în zonă. Acestea soseau la Botoșani la iarmaroacele mari din toamnă.

Teritoriul care gravitează spre Botoșani a cunoscut transformări importante de-a lungul timpului. Creșterea numerică a populației, evoluția

funcțiilor urbane, (dezvoltarea industriei, serviciilor, culturii etc.) a însemnat o creștere puternică a cerințelor de consum care nu puteau fi asigurate de participanții tradiționali la piața orașului din aria veche de aprovizionare. Ca urmare aria de aprovizionare se lărgeste și se produc schimbări în structura comerțului pe piață. Activitatea agricolă devine mai complexă în satele din zona de aprovizionare, se dezvoltă cultura legumelor și zarzavaturilor, pomicultura, viticultura, creșterea vitelor pentru lapte.

Se accentuează specializarea comunelor în aceste culturi.

– legumele și zarzavaturile se cultivă pe suprafețe mai întinse în zonele Stăuceni, Todireni, Lunca, Roma, Prăjeni etc. Comunele Copălău și Flămânzi se remarcă prin cultura de usturoi;

– pomicultura și viticultura – în comunele Curtești, Frumușica, Flămânzi, Cristești, extinzându-se mult în continuare spre Hîrlău, Cotnari;

– în cultura cartofului s-au specializat comunele din Podișul Sucevei;

– creșterea ovinelor ocupă un loc important în satele Gorbănești, Unțeni, Ungureni, Nieșeni, etc.

Dar rolul important în extinderea zonelor de aprovizionare îl dețin transporturile rutiere. Introducerea transportului auto după 1960 spre toate comunele și asigurarea legăturilor permanente cu orașul, a însemnat parcurgerea unei distanțe tot mai mari în aceeași unitate de timp (distanța parcursă cu piciorul într-o oră este de 4–5 km, în timp ce cu mijloacele auto în prezent este de 40–50 km atingând localitățile Ștefănești, Succava, Sulița, Tg. Frumos). Astfel aria zonelor de aprovizionare depinde astăzi direct de mijloacele de transport, abundența și diversitatea produselor agricole, puterea de asimilare a pieții. În prezent limita se poate trasa astfel:

– *zona imediată* s-a extins până la cel puțin 10–15 km, cuprinzând localitățile până la limita Dorobanți – Roma – Leorda – Cucorăni – Vlădeni – Corni – Vorona – Frumușica – Sulița – Gorbănești – Unțeni – Mănăstireni. De aici sosesc zilnic produse proaspete. O situație aparte o prezintă așezările din zona de contact de la N. Bălcescu spre S. (Flămânzi, Frumușica, Deleni, Ceplenița, Hîrlău, Cotnari, Tg. Frumos) care deși situate la peste 30 km sunt participante zilnic pe piața orașului.

– *zona intermediară* astăzi cuprinde arealul situat între 15 și 30–40 km, prelungindu-se sub formă de tentacule în lungul căilor rutiere cu o mare circulație. Spre Iași ajunge până la Tg. Frumos; sau linia Botoșani – Tudora – Liteni – Rădășeni; Botoșani – Succava. Uneori limita exterioară a acestei zone se intersectează cu zona de influență a arealului Iași, Succava, Dorohoi. (Ex. prezența merelor de la Rădășeni, Mitocu Dragomirnei etc.).

-*zona îndepărtată* se întinde dincolo de această limită. Participanții sosesc pe piață odată cu alte treburi la centrul de județ. Se înregistrează participanți sezonieri care vin cu legume, zarzavaturi, fructe, de la distanțe considerabile: județul Galați, Vrancea, Ilfov, Ialomița, Olt, Teleorman.

Peste 80% din produsele ce sosesc în Botoșani se desfac în piața Halei care asigură spații mai mari, este mai bine organizată, mai modernă, iar vadul comercial mai puternic. În primăvara anului 1992 s-a dat folosință noua extindere modernă.

Se constată o oarecare distribuire a produselor spre piețe, pe direcția de penetrație în oraș a căilor de comunicație. În hală sosesc mărfuri din toate direcțiile, în piața din spatele Parcului Mihai Eminescu (strada Viilor) cele care vin pe calea Sucevei, iar cea de pe Strada Griviței deservește participanții de pe Calea Săveni și Roma, Nicșeni. Aceasta din urmă ocupă un loc secundar în desfacerea produselor.

Ritmul, frecvența și originea produselor agricole de pe piața orașului.

Analiza comerțului ce se realizează astăzi cu lactate, zarzavaturi, legume și fructe ne conduce la concluzia că ponderea cea mai mare în aprovizionarea orașului o dețin comunele din județul Botoșani. Un rol important îl au și producătorii din județul Suceava, Iași și din sudul țării. Comercializarea produselor agricole se face în funcție de cerințele de consum, de anotimp, de producția obținută la recoltare, puterea de cumpărare a populației și de factorul politic.

Până la naționalizarea comerțului și până în anul 1962 (Colectivizarea totală a agriculturii) aprovizionarea piețelor era asigurată numai de producătorii și comercianții particulari. Frecvența acestora pe piață era ritmică și deosebit de mare în timpul iarmaroacelor tradiționale care se țineau între 15 septembrie-10 octombrie. Aici soseau producător, negustori și cumpărători de la distanțe considerabile- din Carpați până la Prut, de la nord de Dorohoi până la Hârlău în sud. Aprovizionarea pieței cu legume, fructe, produse lactate, avea loc într-o ritmicitate săptămânală în zilele de miercuri ("zi de târg" la Botoșani) și duminica, din zona imediată și intermediară. În cursul săptămânii comerțul era de mai mică amploare și numai din zona apropiată. În această perioadă volumul, diversitatea și valoarea produselor desfăcute atingeau dimensiuni impresionante.

Naționalizarea comerțului și colectivizarea agriculturii (1962) au produs schimbări deosebite în comerțul cu produse agricole. Apar unități comerciale de stat și cooperatiste și se reduce puternic comerțul particular. Pe piața liberă se comercializau legume, fructe, zarzavaturi în cantități neglijabile în comparație

cu necesitățile de consum ale orașului. Doar produsele lactate ocupau un loc important ca număr de participanți.

Dispare treptat ritmicitatea tradițională a iarmaroacelor, iar târgurile săptămânale își reduc considerabil activitatea. Schimbul de mărfuri din vestita zi de miercuri („zi de târg“ la Botoșani) se egalează cu cel din ziua de duminică, pentru ca apoi cea mai mare activitate comercială să se desfășoare în ziua nelucrătoare (duminică). Iarmaroacele de toamnă care atrăgeau negustori și producători de la distanțe mari dispar total.

Prin introducerea transportului auto și prin creșterea cerințelor de consum zona de aprovizionare se lărgeste mult.

După 1990 are loc liberalizarea comerțului, ceea ce determină creșterea ponderii produselor comercializate de producătorii particulari. Odată cu aceasta au dispărut unitățile de stat și cooperatiste. Într-un timp record miercurea își recapătă renumele de „zi de târg“ când sosesc cele mai mari și felurite produse agricole. Duminica începe să dețină locul doi ca amploare comercială, dar își păstrează o activitate deosebită în campania de întreținere a culturilor și recoltărilor.

Caracteristic pentru această nouă etapă a comerțului este apariția concurenței între producători, fenomen ce determină o circulație intensă a produselor. Aceasta se manifestă mai întâi între producătorii din aceeași zonă geografică, pe piața orașului celui mai apropiat. Datorită abundenței, surplusul de mărfuri ajunge până la Botoșani, unde cerințele de consum fiind mari, asigură desfacerea lor cu ușurință și la prețuri convenabile. Așa apar pe piață tomatele, cartofii timpurii, varza, pepeni, ardei, vinete, gogoșari, de la distanțe de sute de km. Frecvența lor este zilnică, începând cu primele recolte până la epuizarea producției. Astfel, tomatele, castraveții apar la Botoșani la jumătatea lunii mai și domină piața orașului în lunile iunie, iulie. Participanți permanenți la piață sosesc din comunele județului Ilfov, Olt, Teleorman, Ialomița, Galați, Vrancea, specializate în culturi de legume și zarzavaturi, ardei, vinete, tomate, (Vidra, Jilava, Dridu, Dobreni, Vărăști, Crețești, Glodeanu Sărat, Colibași etc.). Pepenii sosesc de la Liești, Ivești, Barcea, Drăgănești, Garoafa, Vinători, Horăști, Corod, Munteni, Grivița, Priponești. Varză timpurie sosește și din Siria, Pîncota (Arad), de la Zarand, ceapă din jud. Buzău, castraveți în mare cantitate vin de la Rădăuți.

Odată cu apariția recoltelor locale frecvența acestora scade ca urmare a coborârii prețurilor de vânzare, pentru a-și face din nou apariția în momentele

când din cauza secetelor ori poluării, producția locală de legume (castraveți, roșii, ardei, vinete) este compromisă.

Accasta este a doua formă de concurență ce se manifestă între produsele locale și cele provenite de la distanțe mai mari. Rezultatul este așezarea prețurilor la un nivel corespunzător și desfacerea rapidă a mărfurilor de calitate superioară. Cu toate acestea rolul principal în aprovizionarea orașului cu legume și zarzavaturi îl dețin comunele din jud. Botoșani.

Cartofii sosesc în cantități mari din zona Podișului Sucevei. Renumiții cultivatori din comunele Corni, Vorona, Vlădeni, Bucecea, Cucorâni, Vf. Cîmpului, Cristești (jud. Botoșani), Dumbrăveni, Verești, Siminicea, Vulturești etc. (jud. Suceava) sunt principalii furnizori pe piața Botoșaniului. La acestea se adaugă și cei din comunele Nicșeni, Roma, Leorda, Unțeni, Sulița, etc.

Aprovizionarea cu fructe se face de către comunele specializate în cultura pomilor fructiferi pe cele 3 zone geografice:

- din câmpie sosesc cireșe, caise, vișini, meri, pere timpurii, căpșuni;
- comunele din zona de contact (M. Eminescu, Curtești, Copălău, Frumușica, Flămânzi, Cotnari, Hîrlău, Ceplența, Deleni, Tg. Frumos) domină piața cu cireșe timpurii de calitate superioară, vișini, pere, mere, struguri.
- Podișul Sucevei prin comunele Botoșana, Cașvana, Fîntînele, Horodniceni, Lipoveni, Mitocu Dragomirnei, Rădășeni, Vulturești etc. sunt principalii furnizori de mere și pere pentru iarnă care au o frecvență zilnică din octombrie – de la recoltare – până la sfârșitul lunii mai, la epuizarea stocului.

Produsele lactate dau o notă dominantă piețelor. Provin aproape în exclusivitate din comunele zonei de aprovizionare imediată care au o frecvență zilnică. Săptămânal sosesc din zona intermediară dar și de la distanțe mari (Sulița, Lunca, Gorbănești, Vf. Cîmpului, Oncaga, Ungureni etc.), cea mai mare cantitate de produse se desfac duminica, miercuri, sâmbăta și vinerea.

Brânzeturile de oi sunt aduse de locuitorii satelor specializate în creșterea ovinelor (Unțeni, Roma, Nicșeni, Gorbănești, Ungureni, Flămânzi, Sulița, Vorniceni, Flămînzi etc.). Abundența cea mai mare se înregistrează în lunile mai, iunie, iulie, apoi scade treptat până în octombrie când dispar produsele proaspete și apar brânzeturile conservate (sărate).

Concluzii. Din cele prezentate mai sus se constată că zona de aprovizionare din apropierea orașului nu reușește să satisfacă cerințele pieței, din cauza suprafețelor restrânse a unor culturi, a climatului mai rece ca în sud, ceea ce determină atragerea producătorilor agricoli de la distanțe mari. Pentru

atragera acestora în număr cât mai mare (însemna reducerea prețului de vânzare) este necesar modernizarea și extinderea pieței din oraș, asigurarea cazării partici-panților de la distanțe mari prin amenajarea unor dormitoare corespunzătoare, a unor magazine de păstrarea produselor. De asemenea, se impune o mai bună organizare a piețelor pe sectoare de produse în care marfa să se expună și să se vândă în condiții igienice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ: V. Băcăuanu – Câmpia Moldovei, Ed. Acad. Rom. 1968; M. Pantazică – Hidrografia Câmpiei Moldovei, Ed. Junimea, 1974; N. Pop, I. Iosep, D. Paulenco – Județul Suceava, Ed. Acad. Rom., 1973; V. Giosu – Alimentarea cu produse rurale a principalelor piețe ale orașului Iași, în Probleme de geografie vol IV, 1956; I. Panaite – Îndrumător pentru studiul zonei preorășenești, în Îndrumător de cercetări geografice, S.S.G. București, 1969; I. Prăjinaru – Polul factorului geografic în apariția și dezvoltarea orașului Botoșani, în Hierasus, 78, Anuar Muzeul, Jud. Botoșani; V. Tufescu – Jud. Botoșani, ed. Acad. Rom., 1977, Un oraș în declin – Botoșanii în „Șoc. românească“, an III. 1938.